

Planmatig werken in de klas

Voor leerkrachten is de volgende situatie waarschijnlijk heel herkenbaar. Je hebt intensief gewerkt aan een instructie. Je hebt deze vol enthousiasme aan de klas gepresenteerd en toch komen een aantal kinderen niet tot werken. Hebben ze dan niet geluisterd? Dat kan, maar het kan ook zijn dat deze kinderen moeite hebben met planmatig werken. Zij kunnen de stappen die nodig zijn voor het volbrengen van een opdracht niet volgen. Deze kinderen hebben extra begeleiding nodig in het planmatig werken. Welk plan daarvoor nodig is, lees je in deze nieuwsbrief!

Planmatig werken

Planmatig werken is een taak zo organiseren dat deze binnen de gestelde tijd en met de aanwezige middelen nauwkeurig wordt volbracht. Hiervoor is een plan van aanpak nodig met een logische volgorde. Daarbij moet er nauwkeurig gewerkt worden aan een duidelijk einddoel. Dit lijkt heel eenvoudig, maar voor veel kinderen is dit een hele opgave.

Moeilijkheden binnen het planmatig werken

Planmatig werken is een complexe handeling. Kinderen kunnen vastlopen op diverse punten zoals:

- Het lezen van de opdracht: de instructie wordt onvoldoende begrepen of niet gelezen.
- Het starten van de opdracht: niet weten waar te beginnen.
- Het verzamelen van benodigde materialen: materialen worden vergeten of in een andere kleur of vorm gepakt.
- Het opdelen van een taak in deeltaken: dit wordt vergeten. Er wordt enkel gekeken naar de eindstap.
- Het aanhouden van een logische volgorde en behouden van overzicht: overzicht ontbreekt en er wordt kris kras door elkaar gewerkt.
- Het plannen van een (week)taak/huiswerk en het organiseren van een werkplekje/kastje/laatje: gebrek aan overzicht, materialen/opdrachten worden vergeten of raken zoek.
- Het zelfstandig (door)werken: stoppen na iedere stap (door onvoldoende zelfvertrouwen of gebrek aan taakgerichtheid).
- Het indelen van de tijd: te hoog of te laag werktempo.
- Het nauwkeurig werken: slordig of onvolledig werken.
- Het einddoel voor ogen houden: het uiteindelijke antwoord vergeten te noteren.
- Het aanleren en automatiseren van vaardigheden: door wisselende werkplannen blijven vaardigheden onvoldoende hangen.

De stappen van het planmatig werken

Er bestaan verschillende zelfinstructiemethodes die kinderen begeleiden in het oplossen van een taak, zoals de beertjes van Meichenbaum en Stippe Stappe. Hierbij wordt gebruik gemaakt van stappen die staan afgebeeld op papier. Dit geeft extra visuele ondersteuning, waardoor kinderen meer overzicht en structuur krijgen in hun werk. Het leren toepassen van deze stappen vraagt om begeleiding. Hieronder staan de stappen van deze methodes nader toegelicht:

1) Wat moet ik doen? Het nauwkeurig doornemen van een opdracht, zodat een kind helder krijgt wat er gevraagd wordt. Voor het zelfstandig uitvoeren van deze stap moet een kind kunnen analyseren. Hiervoor is een goede kijk en luisterhouding nodig. Een begeleider kan nagaan of het kind weet wat hij moet doen voordat er aandacht wordt besteed aan de volgende stap.

→ *Klik door naar pagina 2*

2) Hoe ga ik het doen? Het opstellen van een werkplan. Het vaststellen van een beginstap, het opdelen van een taak in deelstappen, het bepalen van een logische volgorde en het verzamelen van de benodigde materialen. Een kind van 8 á 9 jaar kan zelfstandig een handelingsplan maken. Toch is het belangrijk dat jonge kinderen al veel ervaring opdoen met het opstellen en doorlopen van werkplannen. Als het werkplan helder is, kunnen kinderen pas echt zelfstandig aan de slag met de opdracht.

3) Ik doe mijn werk. Het systematische uitvoeren van de stappen. Blijf het plan zo nauwkeurig mogelijk volgen. Soms moet het plan worden aangepast door tijdsnood of een fout. Dan moet er terug geschakeld worden naar de vorige stap.

4) Ik kijk mijn werk na. Het nauwkeurig controleren van de opdracht op volledigheid. Doe dit ook weer op een gestructureerde manier aan de hand van de voorgaande stappen. Beer 1: heb ik gedaan wat ik moest doen? Beer 2: heb ik mijn werkplan gevolgd? Beer 3: Heb ik nauwkeurig gewerkt?

Afbeelding: de berenstappen van Meichenbaum. Er bestaan verschillende varianten op de afbeelding van deze stappen (o.a. Sponsbob, Rratatula). De afbeelding kan worden aangepast aan de interesse van het kind. Voor oudere kinderen wordt vaak enkel tekst gebruikt (met eventuele deelstappen).

Ergotherapie en planmatig werken

Het is voor een leerkracht onmogelijk om deze stappen met iedere leerling individueel door te nemen. In de klas moeten de kinderen het doen met de klassikale instructie, de hulp van een klasgenoot en/of de korte individuele instructiemomenten tijdens de loopronde van de leerkracht. Voor een aantal kinderen is dit onvoldoende. Dan biedt een ergotherapeut ondersteuning. Tijdens de ergotherapeutische observatie wordt er in kaart gebracht in welke stap(pen) het kind vastloopt, zodat er daar aan gewerkt kan worden tijdens de behandeling. In een één op één situatie heeft de ergotherapeut voldoende tijd en ruimte om de stappen met het kind te doorlopen. Het kind wordt uitgedaagd met diverse materialen. Vaak wordt er eerst geoefend met constructiemateriaal en werkbladen uit de ergotherapiepraktijk. Vervolgens kan er, in overleg met de leerkracht, geoefend worden in werkboekjes van school. Daarmee wordt de vertaalslag gemaakt naar de schoolsituatie. Door deze extra begeleiding krijgen kinderen vaak meer zelfvertrouwen, gaat het werktempo omhoog en de schoolresultaten VOORUIT!

Kinderergotherapie wordt 10 uur vergoed vanuit de basisverzekering! Voor een aanmelding, meer informatie of een uitgebreide (kosteloze) presentatie kunt u contact opnemen met de praktijk: 06 57 55 64 91 of info@kinderergotherapievooruit.nl.